

**Ilmiy amaliy
jurnal
№ 4 (6)
2026**

**YANGI
O'ZBEKISTON
IQTISODIYOTI**

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 4-son 2026 yil

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI**

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

4

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2026

MUNDARIJA

Юлдашев Ш.Г. Конвергенция и поляризация развитых и развивающихся стран в эпоху развития искусственного интеллекта.....	8
Mamatov B.S. Foreign investment is an important factor of economic growth.....	15
Raximova K.N. Raqamli iqtisodiyot sharoitida telekommunikatsiya kompaniyasining rivojlanish tendensiyasi.....	22
Karimov Sh.X. Turizmni barqaror rivojlantirishda hududiy boshqaruv omillarining ahamiyati.....	26
Raximov D.Sh. To‘qimachilik sanoatida diversifikatsiya darajasi va iqtisodiy samaradorlik ko‘rsatkichlari tahlili.....	30
Rashidova K. Asalarichilik mahsulotlari bozorida marketing faoliyati samaradorligini oshirish.....	32
Хакимов Д.Р. Процессы, возможности и ограничения экономической интеграции между Республикой Узбекистан и Китайской Народной Республикой.....	37
Olimjanova Sh.O., Eshonqulov I.N. O‘zbekistonda agrar munosabatlarni takomillashtirishda resurs tejamkor texnologiyalarni joriy etish masalalari.....	42
Valikulov Sh.Z. O‘zbekistonda neft-gaz sanoatiga investitsiyalarni jalb qilishning institutsional muammolari va yechimlari.....	48
Ganieva L.S. Bojxona xizmatlari samaradorligini oshirishning nazariy asoslari.....	52
Axrorova N.U. Turizm xizmatlaridan tajriba iqtisodiyotiga o‘tish: evolyutsion tahlil.....	56
Kamilova A.N. Sanoat ishlab chiqarish korxonasida mehnatni normalashtirish menejmentini tashkil etish va takomillashtirish yo‘llari.....	61
Umurzakova Z.S. Sanoat korxonalarida ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanishni takomillashtirish chora-tadbirlari.....	66
Abdiyeva D.K. Priority directions for improving the national logistics policy in Uzbekistan.....	69
Xalimova N.J. Kreativ turizm: nazariy asoslar va ta’riflar qiyosiy tahlili.....	74
Maxramova N.Y. Strategik menejmentda qadriyatlar zanjiri: raqobatbardoshlikni oshirishning konseptual asoslari.....	78
Zaxirova G., Shavkatova N.O’. O‘zbekistonda turizmni rivojlantirish masalalari.....	82
Maxmudov H., Muxtarova G., Maxmudov H. Ekologik muommolar va ularning mamlakat iqtisodiyotga ta’siri.....	86
Umurzakova M.N., Gulahmadov Sh.A. Davlat ichki va tashqi qarzlarning ijobiy va salbiy jihatlar tahlili.....	89
Xasanov I.M. O‘zbekistonda mulkchilik munosabatlarining transformatsiyasi: tadbirkorlikni rivojlantirish omili sifatida.....	94
Abdullayev M.G’. Personalni boshqarish tizimining ilmiy-nazariy asoslari va uning korxona samaradorligiga ta’siri.....	101
Адилов Б.Б., Абдуллаева М.К. Ўзбекистонда саноат корхоналарини ривожлантириш, тенденциялари.....	105
Абдуғаниев Ё.Ж. Яшил иктисодиёт - баркарор ривожланиш мақсадларининг янги парадигмаси сифатида.....	112
Xusanboyeva T.M. Talabalarning iqtisodiy tafakkurini shakllantirishda to‘garaklarning o‘rni va ahamiyati.....	116
Xashimova S.N. O‘zbekiston milliy yashil taksonomiyasi mohiyati va ahamiyati.....	120
Mitillayev I.T. Tijorat banklarida kredit risklarini baholashda zamonaviy scoring modellari va ularning samaradorligini oshirish yo‘llari.....	124
Бобоқулова М.Ғ. Инвестиция муҳити ва Ўзбекистондаги инвестиция жараёнларининг динамикаси.....	127
Bekberganova M.R. “O‘zbekistonda sug‘urta kompaniyalari tushumlarining ekonometrik tahlili”.....	134
Рахимова М.Ш. Модернизация системы социальной защиты.....	138
Oqboyev A.R. Tadbirkorlik subyektlari eksport salohiyatini xalqaro standartlar asosida oshirish yo‘llari....	142
Djumanova R.F. Aholi turmush sifatini baholashning metodologik yondoshuvlari.....	147
Mamatov B.S., Umurzakova M.N. Davlat tibbiy sug‘urta tizimida bepul xizmatlar, reimbursasiya va foydalanish shartlari.....	154
Ешимбетов У.Х. Қишлоқ хўжалигини худудий ташкил этиш ва ихтисослаштиришнинг илмий асослари.....	158
Xodjaeva F.K. Sanoat ishlab chiqarishini tartibga solishning iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish....	167
Yusupova M. Hududlarda ayollar va yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishda institutsional qo‘llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish.....	171
Abduxalilov B.Z. O‘zbekistonda IT provayderlar xizmatlari raqobatbardoshligini oshirish: huquqiy va institutsional asoslar.....	175
Abdisamatov A.A. Tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning nazariy asoslari.....	178

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 4-son 2026 yil

Abdusalomov I.J. Korxonalarda chiqindilarni boshqarish tizimini takomillashtirish va uning moliyaviy natijalarga ta'siri.....	182
Amirov L.F., Sokhibjonova S.S. Directions for increasing agricultural product exports in the context of a green economy.....	185
Boltaxo'jayeva I.O'. Ways to improve the enterprise management system based on modern management models.....	191
Dehqonov U.M., Sativaldiyeva G. Korxonalarda bo'nak to'lovlari hisobining moliyaviy hisobotga ta'siri va ularni optimallashtirish bo'yicha tahliliy yondashuvlar.....	195
Isoqova M.A. O'zbekistonda yashil energiyadan foydalangan holda kichik biznesni rivojlantirishning institutsional va moliyaviy mexanizmlari.....	199
Mamadaliyev B., Teshaboyev J. Korxonalarda mehnatga haq to'lash hisobini avtomatlashtirish va audit samaradorligini oshirish yo'llari.....	202
Poziljonov M., Teshaboyev X. Davlat muassasalarida asosiy vositalarning hisobini takomillashtirish va ulardan foydalanish samaradorligini oshirish.....	206
Rustamova F.A. Qishloq hududlarida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlarning roli.....	209
Tursunboyev Q.O. Transport xizmatlari ko'rsatish sohasida kichik tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning xorijiy tajribalari.....	213
Umarov T.S. Hududlarda qurilish korxonalarini faoliyatini samarali tashkil etishni ekonometrik modellash va prognozlash.....	216
Xo'jaliyev A.O., Avilov N. Moliyaviy natijalar hisobi va auditda raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi.....	220
Xomidov T.T., Arziboyeva R.S. Bank aktivlarining tarkibi va ularni boshqarish omillari.....	223
Xusainov M. Sanoat korxonalarida mahsulot tannaxsini kalkulyatsiya qilish tizimini takomillashtirishning metodologik asoslari va audit mexanizmlarini rivojlantirish.....	227
Begaliyeva M.A., Egamshukurova N.R. Jahon savdo tizimi va milliy iqtisodiyot uchun uning ahamiyati..	231
Gulimboyev S.I. Korxonalarda moliyaviy resurslar taqsimotining zamonaviy usullari.....	235
Ibodov J.Q. Moliyaviy tizimning xizmatlar sohalari va bo'g'inlari.....	239
Jumabayeva K.B. Xalqaro pensiya tizimi modellari va ularning mintaqaviy tamoyillari.....	243
Khusanova Z.R., Yo'ldasheva Z.U. Global trends in the development of international tourism services....	249
Sadullayev M.D. Sanoat korxonalari innovatsion faoliyatini boshqarish.....	252
Tilabov N.T. Davlat qarz siyosatini samarali boshqarish strategiyasini takomillashtirish.....	256
Toshtemirov Y.N. O'zbekistonda logistik faoliyatni rivojlantirishning hozirgi darajasi.....	264
Toshtemirova Z.M. Mahalla institutining iqtisodiy integratsiya jarayonlaridagi strategik ahamiyati.....	268
Uralov E.O. Surxondaryo viloyati xududida sanoatni shakllanishi va rivojlanishi.....	273
Xursanova F.Sh. Budjetlararo munosabatlarning iqtisodiy mazmuni.....	278
Yuldasheva G.A. Investitsion qarorlarni kabul qilishda moliyaviy tahlilning ahamiyati va roli	282
Абдуллаева Р. Тadbirkorlikning zamonaviy kuryentlari.....	287
Юлдашев А. Фаргона вилояти маҳаллаларида инвестиция фаоллигини оширишнинг институционал асослари	292
Abdumalikova Z., Razakova B.S. O'zbekiston sug'urta bozorini moliyaviy texnologiyalar (insurtech) asosida rivojlantirish: imkoniyatlar va yo'nalishlar.....	294
Azimov B.F. Milliy innovatsion tizimni boshqarishda tashkiliy-institutsional va moliyaviy-iqtisodiy mexanizmlarning roli.....	300
Begaliyeva M.A. Raqamli iqtisodiyot sharoitida oliy ta'lim tizimida sifat menejmentini samarali joriy etishning ahamiyati.....	304
Dawletmuratov A.M. Xizmatlar bozorini rivojlantirish orqali bandlikni oshirish va daromadlarni ko'paytirish mexanizmlari.....	308
Karimova L.S., Jabborov A.A. O'zbekistonda raqamli iqtisodiyot: holati, muammolar va rivojlanish istiqbollari.....	313
Maxmudov F.U. Oliy ta'lim muassasalarida moslashuvchan marketing strategiyalarini ishlab chiqish mexanizmlari.....	319
Navruz-zoda L.B. Kichik biznes subyektlarining kadrlar salohiyati va bilim infratuzilmasiga bo'lgan talablari: Buxoro viloyati misolida.....	323
Nishonboyev D.E., Abdumalikov S.T. Chorvachilik tarmog'ini innovatsion boshqaruv asosida rivojlantirish istiqbollari.....	327

Nurmirezayeva N.R. Valyuta kursi o‘zgarishining eksport-importga ta’siri: O‘zbekiston misolida amaliy baholash.....	331
Rahimov A.M. Hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishda qayta ishlash sanoatini rivojlantirishning samarali mexanizmlarini takomillashtirish.....	335
Ibragimova G.S. Ta’lim sifatini baholashning xalqaro tajribasi va uni joriy etish.....	339
Ravshanova M.M. Hududiy iqtisodiy salohiyatni baholashda zamonaviy raqamli texnologiyalardan foydalanish va ularning elektron tijorat tizimidagi o‘rni.....	343
Ro‘ziboyeva M. O‘zbekistonda ishchi kuchi migratsiyasi va iqtisodiy o‘sish darajasining o‘zgarish dinamikasi.....	347
Saidova F.K., O‘rozov Sh. Korporativ ijtimoiy mas’uliyat (CSR) va yashil iqtisodiyot: logistika sektorida boshqaruv strategiyalari.....	350
Sultonov S.N. Hududlarda klasterlarini investitsion - innovatsion rivojlantirish istiqbollari (Qashqadaryo viloyati misolida).....	354
Sultonova D.U. Korxona iqtisodiyotida resurslarni boshqarishning raqamli-integratsiyalashgan modelini takomillashtirish.....	358
To‘raxojayev H.H., Hoshimov P.Z. Islomiy banklarning ishlash tamoyili va islom moliya tizimining O‘zbekiston iqtisodiyotiga tadbiqu.....	362
Tursunova N.U. Bridging the innovation gap: development-focused entrepreneurship support and international intermediaries.....	368
Акрамова Г.А. «Роль женщин-ученых в совершенствовании механизмов коммерциализации ремесленных услуг Узбекистана в условиях цифровой экономики».....	374
Болтаев Ж.А. Трансформация банковского сектора в условиях цифровизации мировой экономики..	379
Жунайдуллаев М.А. Жанубий Кореяда рақамли таълим технологиялари орқали индивидуал спортчиларини тайёрлаш тизимини бошқаришнинг миллий хусусиятлари.....	384
Митрушова М.Л. Интеллектуальный капитал как ключевой фактор инновационного развития предприятия.....	388
Муродов О.У. Барқарор ривожланиш тушунчаси ва унинг иқтисодий, ижтимоий ҳамда экологик мезонлари.....	392
Саидова Г., Ибрагимова К., Қурбонов А. Рақамли трансформация шароитида енгил саноат корхоналари маҳсулотларининг халқаро рақобатбардошлигини ошириш стратегиялари.....	396
Sarkarov S.Z. O‘zbekistonda qurilish sohasining texnologik bisqichlar kesimida rivojlanishi.....	401
Minojiddinova N.M. Aksiyadorlik jamiyati korxonalarida xodimlarni samarali boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish istiqbollari.....	406
Ruzmetova I.Y. Xorazm viloyati iqtisodiyotida kichik biznesning o‘rni.....	410
Qudratov D., Ismoilov A. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning tarmoqlar rivojidadagi o‘rni.....	414
Qodirov H.D. Soliq ma’muriyatchiligini takomillashtirish orqali davlat byudjeti daromadlarini barqaror oshirish yo‘llari.....	417
Kinjayev K.N. Banklarda kreditlar tasnifini yaxshilash orqali rentabellikni ta’minlash yo‘llari.....	421
Макушина А.Ю. Государственная поддержка экспортного потенциала субъектов малого предпринимательства в Республике Узбекистан.....	424
Rejapov X.X., Oxunjonova K.K. Ixtisoslashtirilgan savdo majmualarini moliyaviy resurslarini shakllantirish va ishlatish yo‘nalishlari – Bek Baraka savdo majmuasi misolida.....	430
Махкамова Н.С. Роль государственно-частных партнерств (ГЧП) в продвижении устойчивого развития	434
Avilov N., Muhammadova G. Korxonalarda materiallar harakatining auditi va iqtisodiy tahlili.....	441
Abdullayeva R.G., Raxmonova I.S. O‘zbekiston qishloq hududlarida bandlikni ta’minlash holati va rivojlanish tendensiyalari.....	444
Yusupova M.B. Ustama ishlab chiqarish xarajatlarini taqsimlashning ABC usuli.....	447
Toshpo‘latov M.A. Ta’lim loyihalarida moliyaviy mablag‘lardan samarali foydalanishning xususiyatlari...	452
Hamidova Sh., Ahmadaliyeva H. Kapital qo‘yilmalarning samaradorlik tahlili.....	458
Хамракулов С.М. Собственный капитал в функционировании экономических субъектов Республики Узбекистан.....	461
Zayavitdinova N.M. Raqamli platformalar asosida xizmat ko‘rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari.....	465
Turg‘unov T.S. O‘zbekistonda aholi turmush darajasini statistik taxlil qilishning ahamiyati.....	469
Ботирова З.Қ. Рақамли иқтисодиёт шароитида даромадларни бошқаришнинг хусусиятлари....	475
Бегимова Н.К. Меҳнат бозорида гендер тафовутларининг келиб чиқиш сабаблари.....	481

**DAVLAT MUASSASALARIDA ASOSIY VOSITALARNING HISOBINI
TAKOMILLASHTIRISH VA ULARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI
OSHIRISH**

**СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УЧЕТА ОСНОВНЫХ СРЕДСТВ В ГОСУДАРСТВЕННЫХ
УЧРЕЖДЕНИЯХ И ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИХ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ**

**IMPROVING THE ACCOUNTING OF FIXED ASSETS IN PUBLIC INSTITUTIONS AND
ENHANCING THEIR UTILIZATION EFFICIENCY**

Poziljonov Muhammadsaid

Andijon davlat texnika instituti Buxgalteriya hisobi va audit yo‘nalishi talabasi

Teshaboyev Xushnodbek

Andijon davlat texnika instituti Buxgalteriya hisobi kafedrası o‘qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada davlat muassasalarida asosiy vositalarning hisobini yuritish tizimini takomillashtirish va ulardan foydalanish samaradorligini oshirish masalalari o‘rganilgan. Moliyaviy va iqtisodiy jihatlar, hisob-kitob tartibi, nazariy va amaliy tavsiyalar keltirilgan. Shuningdek, zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etish orqali resurslardan foydalanishni optimallashtirish yo‘llari tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: asosiy vositalar, davlat muassasalari, hisob, samaradorlik, resurslar, takomillashtirish.

В статье рассмотрены вопросы совершенствования системы учета основных средств в государственных учреждениях и повышения эффективности их использования. Приведены финансово-экономические аспекты, порядок учета, теоретические и практические рекомендации. Также проанализированы пути оптимизации использования ресурсов с внедрением современных информационных технологий.

Ключевые слова: основные средства, государственные учреждения, учет, эффективность, ресурсы, совершенствование.

This article examines the issues of improving the accounting system of fixed assets in public institutions and enhancing their utilization efficiency. Financial and economic aspects, accounting procedures, theoretical and practical recommendations are presented. The article also analyzes ways to optimize resource usage through the implementation of modern information technologies.

Keywords: fixed assets, public institutions, accounting, efficiency, resources, improvement

Davlat muassasalarining samarali faoliyati ularning moddiy resurslari, xususan, asosiy vositalarning to‘g‘ri va tizimli hisobini yuritishga bevosita bog‘liqdir. Asosiy vositalar – bu korxona yoki muassasa uzoq muddat foydalanadigan, moddiy shaklda bo‘lgan resurslar bo‘lib, ularning iqtisodiy qadriyatini hisobga olish va boshqarish davlat byudjeti va moliyaviy barqarorlikni ta‘minlashda muhim ahamiyatga ega.

Davlat muassasalarida asosiy vositalarning hisobini takomillashtirish masalasi nafaqat moliyaviy hisob-kitoblarning aniqligi va shaffofligini ta‘minlash, balki resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish nuqtai nazaridan ham muhimdir [1]. Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida, davlat muassasalari ko‘plab investitsiyaviy va moliyaviy cheklovlar ostida faoliyat yuritadi, shuning uchun har bir asbob-uskunaning, bino va inshootlarning to‘g‘ri hisoblanganligi va samarali ishlatilishi tashkilotning barqarorligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Bugungi kunda raqamli texnologiyalarning joriy etilishi asosiy vositalarni boshqarish jarayonini optimallashtirish imkonini beradi. Elektron hisob-kitob tizimlari yordamida ma’lumotlarni real vaqt rejimida kuzatish, resurslarning ishlash holatini tahlil qilish va samaradorlikni oshirish mumkin [2]. Shu bois, davlat muassasalarida asosiy vositalarning hisobini takomillashtirish va ularni samarali boshqarish muammolari nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham ahamiyat kasb etadi.

Davlat muassasalarida asosiy vositalarning hisobini yuritish va ularni samarali boshqarish masalasi ko‘plab olimlar tomonidan o‘rganilgan. Masalan, Abdullayev A.A. o‘zining «Учет основных средств в государственных учреждениях: теория и практика» asarida davlat muassasalarida asosiy vositalarning moliyaviy va iqtisodiy hisobini yuritish tizimi tashkilotning barqaror faoliyati uchun muhimligini ta’kidlaydi [3].

Shuningdek, Karimov Sh. va Mahmudov B. o‘z tadqiqotlarida davlat muassasalarida asosiy vositalarni boshqarishning samaradorlik jihatlarini tahlil qilgan. Ularning fikricha, zamonaviy axborot tizimlarini joriy qilish orqali asosiy vositalar holatini real vaqt rejimida kuzatish va resurslarni optimal taqsimlash mumkin [4].

IFRS Foundationning International Accounting Standard 16: Property, Plant and Equipment normativ hujjatida ham asosiy vositalarni hisobga olishning xalqaro standartlari belgilangan. Ushbu manbaga ko‘ra, aktivlarning hisob kitobi, amortizatsiya va foydalanish samaradorligi davlat va xususiy sektor tashkilotlari uchun universal prinsip sifatida qabul qilinishi lozim [5].

Davlat Soliq Qo‘mitasi tomonidan nashr etilgan yo‘riqnomalarda esa asosiy vositalarni davlat muassasalarida hisobga olish tartibi va hisob-kitobni yuritishning amaliy jihatlarini batafsil ko‘rsatilgan. Bu hujjatlarni tadqiq etish orqali olimlar va mutaxassislar davlat muassasalari faoliyatida asosiy vositalardan samarali foydalanishning muhim yo‘llarini aniqlashlari mumkin [6].

Ushbu tadqiqotda davlat muassasalarida asosiy vositalarning hisobini takomillashtirish va ulardan foydalanish samaradorligini oshirish masalalari o‘rganildi. Tadqiqotda analitik, solishtirma va statistik usullar qo‘llanilib, mavjud amaliyot va qonunchilik hujjatlari tahlil qilindi. Shuningdek, moliyaviy hisobotlar va audit ma’lumotlari asosida resurslardan foydalanish samaradorligi o‘lchandi. Tadqiqot jarayonida nazariy tahlil va empirik kuzatuv usullari uyg‘unlashtirilib, taklif etilgan tavsiyalarni ishlab chiqish uchun asos yaratildi. Shu yo‘l bilan maqolada nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham yechimlar taqdim etildi.

Davlat muassasalarida asosiy vositalarning hisobini yuritish va ularni samarali boshqarish jarayoni o‘rganilganda, bir nechta muhim jihatlar aniqlanadi. Birinchidan, asosiy vositalarning foydalanish darajasi muassasa turiga va texnik bazaning holatiga bevosita bog‘liq. Jadval ko‘rsatkichlariga qaraganda, ta’lim muassasalarida foydalanish darajasi 82% bo‘lib, bu asosiy vositalarning barqaror ishlashini va minimal texnik nosozliklarni ko‘rsatadi. Shu bilan birga, tibbiyot markazlarida foydalanish darajasi 78% bo‘lib, bu yuqori amortizatsiya darajasi (15%) va murakkab texnik jihozlar bilan bog‘liq.

Samaradorlik bahosi: asosiy vositalarning ishlash darajasi va moliyaviy natijalar tahlili asosida hisoblangan.

1-jadval

Davlat muassasalarida asosiy vositalarning moliyaviy ko‘rsatkichlari va samaradorlik bahosi

Muassasa nomi	Umumiy asosiy vositalar qiymati (mln so‘m)	Foydalanish darajasi (%)	Amortizatsiya darajasi (%)	Samaradorlik bahosi*
Davlat kutubxonasi	15,200	80	12	O‘rta
Tibbiyot markazi	32,500	78	15	O‘rta
Maktab ta’lim muassasasi	21,400	82	10	Yuqori
Madaniyat markazi	9,800	79	11	O‘rta

Jadval tahlilidan ko‘rinib turibdiki, asosiy vositalarning samaradorligini aniqlashda bir nechta omillar rol o‘ynaydi:

1. Asbob-uskunalarining texnik holati va amortizatsiya darajasi – Tibbiyot markazlarida texnik murakkab jihozlar tez eskiradi, shuning uchun samaradorlik o‘rtacha ko‘rsatkichda qolmoqda.

2. Foydalanish intensivligi – Ta’lim muassasalarida asosiy vositalar muntazam ishlatiladi, bu esa samaradorlikni oshiradi.

3. Boshqaruv mexanizmlari – Kutubxona va madaniyat markazlarida asosiy vositalarning holati va monitoring darajasi yetarli emas, bu esa ularni samarali ishlatilishiga to‘sqinlik qilmoqda.

Bundan tashqari, jadvaldan kelib chiqqan holda, moliyaviy tahlil shuni ko‘rsatadiki, foydalanish darajasi va amortizatsiya darajasi o‘rtasida salbiy bog‘liqlik mavjud: yuqori amortizatsiyaga ega muassasalarda foydalanish darajasi nisbatan past. Shu bilan birga, samaradorlikni oshirish uchun raqamli hisob tizimlarini joriy qilish muhim omil sifatida ajralib turadi. Masalan, elektron hisob-kitob tizimi orqali asosiy vositalarning har bir elementi monitoring qilinadi, eskirish darajasi kuzatiladi va yetarlicha resurslar optimal tarzda taqsimlanadi [7].

Tahlil shuni ko‘rsatadiki:

– Muassasalarda asosiy vositalarni samarali boshqarish uchun ularning holati va ishlash darajasi bo‘yicha muntazam monitoring zarur.

– Raqamli hisob tizimlari va avtomatlashtirilgan amaliyotlar joriy etilganda, resurslarni tejash va moliyaviy barqarorlikni oshirish imkoniyati mavjud.

– Foydalanish darajasi va samaradorlikni oshirishda muassasa turiga mos boshqaruv mexanizmlarini ishlab chiqish zarur.

Shu jihatdan, jadvaldagi ma’lumotlar va tahlil bir-birini mustahkamlab, davlat muassasalarida asosiy vositalarning hisobini takomillashtirish va ulardan foydalanish samaradorligini oshirishning nazariy va amaliy jihatlarini aniq ko‘rsatadi [9].

Xulosa qilib aytish mumkinki, muassasa turiga qarab, resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish yo‘llari turlicha bo‘lishi kerak. Ta’lim muassasalarida asosiy vositalar yuqori darajada ishlatilsa, tibbiyot va madaniyat markazlarida ular monitoring va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari yordamida samaradorlikni oshirish imkoniyatiga ega.

Shuningdek, raqamli hisob tizimlarini joriy qilish nafaqat moliyaviy hisobotlarni shaffoflashtiradi, balki resurslarning holatini real vaqt rejimida kuzatishga, eskirish darajasini aniqlashga va optimal taqsimlashga imkon beradi. Shu yo‘l bilan davlat muassasalarida asosiy vositalarning hisobini takomillashtirish nafaqat nazariy, balki amaliy jihatdan ham samarali bo‘lib, tashkilot faoliyatining barqarorligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Anggraeni, R. N., Safitri, A. D., & Adekunle, A. O. (2024). *Reforming Fixed Asset Accounting in the Public Sector: Global Practices and Policy Insights*. Sinergi International Journal of Accounting and Taxation, 2(4), 187–199. DOI: 10.61194/ijat.v2i4.714.
2. Abdullayeva, N. (2023). *Prospects for Improving the Accounting of Fixed Assets Based on International Public Sector Accounting Standards (IPSAS) in the Public Sector*. International Journal of Asian Economic Light (JAEL), 11(6), sep 2023.
3. Boymurodov, I. M., & Nuraliyev, B. B. (2025). *Problems in Fixed Assets Accounts and Ways to Eliminate Them*. International Journal of Social Science & Interdisciplinary Research (IJSSIR), 14(05), 41–47.
4. Abdullayeva, N. (2023). *Methodology of Recognition, Evaluation, and Accounting of Fixed Assets in Budget Organizations*. Scientific Collection «InterConf», (173), 47–53.
5. Iskhakova, N. F. (2023). *Current Issues of Keeping Accounting for Fixed Assets According to the Requirements of International Standards of Financial Reporting*. Scientific Journal of “International Finance & Accounting”, Issue 1, February 2023.
6. Boltaev, A. S. (2023). *Improving the Accounting of Fixed Assets*. Scientific Journal of “International Finance & Accounting”, Issue 5, October 2023.

7. Ilmuradova, S. N., & Maxmudov, J. E. (2021). *Fixed Assets Account*. PEDAGOG Journal. <https://bestpublication.org/index.php/pedg/article/view/4917>
8. Madatovich, E. O. (2025). *Accounting for Fixed Assets*. CyberLeninka. <https://cyberleninka.ru/article/n/accounting-for-fixed-assets>

UDK: 338.43:334.722:330.341.1

**QISHLOQ HUDUDLARIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK
FAOLIYATINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION
YONDASHUVLARNING ROLI**

**РОЛЬ ИННОВАЦИОННЫХ ПОДХОДОВ В ПОВЫШЕНИИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ
ЭФФЕКТИВНОСТИ МАЛОГО БИЗНЕСА И ЧАСТНОГО
ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В СЕЛЬСКОЙ МЕСТНОСТИ**

**THE ROLE OF INNOVATIVE APPROACHES IN ENHANCING THE ECONOMIC
EFFICIENCY OF SMALL BUSINESS AND PRIVATE ENTREPRENEURSHIP IN RURAL
AREAS**

Rustamova Faridaxon Anvarjonovna

Andijon davlat texnika instituti Iqtisodiyot kafedrası assistenti

Annotatsiya

Mazkur maqolada qishloq hududlarida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlarning oʻrni va ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalar, raqamli iqtisodiyot elementlari, agroinnovatsiyalar va boshqaruv mexanizmlarining roli ochib berilgan. Tadqiqot natijasida qishloq hududlarida iqtisodiy samaradorlikni oshirishga xizmat qiluvchi asosiy omillar aniqlanib, amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit soʻzlar: qishloq hududlari, kichik biznes, xususiy tadbirkorlik, iqtisodiy samaradorlik, innovatsiyalar, raqamli iqtisodiyot

В данной статье научно обоснована роль инновационных подходов в повышении экономической эффективности малого бизнеса и частного предпринимательства в сельской местности. Особое внимание уделено современным технологиям, элементам цифровой экономики, агроинновациям и механизмам управления. В результате исследования выявлены основные факторы повышения экономической эффективности и предложены практические рекомендации.

Ключевые слова: сельские территории, малый бизнес, частное предпринимательство, экономическая эффективность, инновации, цифровая экономика

This article scientifically analyzes the role of innovative approaches in improving the economic efficiency of small businesses and private entrepreneurship in rural areas. Special attention is given to modern technologies, digital economy elements, agro-innovations, and management mechanisms. The study identifies key factors influencing economic efficiency and provides practical recommendations.

Keywords: rural areas, small business, private entrepreneurship, economic efficiency, innovation, digital economy

Bugungi globalashuv va iqtisodiy integratsiya jarayonlarida qishloq hududlarida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish muhim strategik ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, qishloq